

Suttascripziun candidata / candidat:

Liug / datum:

Romontsch sursilvan

Puncts total: 100   Cuoz: 90 minutas

1. Capientscha dil text:	25	3. Produenziun da text:	25
2. Vocabulari:	25	4. Grammatica:	25

Vegn emplenì dals magisters che curregian

Correctura	data:	visum:	puncts:
1. Chapientscha dal text			
2. Vocabulari			
3. Produenziun da text			
4. Grammatica			
puncts cuntanschids total ►			

Controlla	data:	visum:	puncts:
1. Chapientscha dal text			
2. Vocabulari			
3. Produenziun da text			
4. Grammatica			
puncts cuntanschids total ►			

Controlla posteriura	data:	visum:	puncts:
1. Chapientscha dal text			
2. Vocabulari			
3. Produenziun da text			
4. Grammatica			
puncts cuntanschids total ►			

1. Capientscha dil text

Rispunda **sin basa dil text legiu** aschi exact sco pusseivel allas suandontas damondas.

Per mintga punct stos ti anflar e nudar in argument!

Adatg! Las rispostas ston vegnir formuladas cun **construcziuns entiras!**

1. Tgei duein nos antenats cunzun haver magliau tenor Miki Ben-Dor e Ran Barkai?

---

1 p	
-----	--

2. Tgei han Miki Ben-Dor e Ran Barkai fatg per vegnir alla conclusiun ch'ils emprems carstgauns eran carnivors?

---

1 p	
-----	--

3. Tgei datas concretas han Ben-Dor e Barkai intercuretg ed evaluau per eruir, tgei che nos antenats magliavan? Numna 3 fontaunas da datas.

---

3 p	
-----	--

4. Tenor Ben-Dor e Barkai ein las cellas da grass dil tgierp d'in carstgaun in indezi per in vargau sco carnivor e buca sco omnivor. Declara cuortamein quei meini scientific da Ben-Dor e Barkai.

---

2 p	
-----	--

--

5. Tgei ein Miki Ben-Dor e Ran Barkai exactamein da professiun? Numna la noziun precisa.

---

1 p	
-----	--

6. Pertgei han ils carstgauns midau tenor Ben-Dor e Barkai lur moda da senutrir encunter la fin dil Temps da Crap? Declara cuortamein.

---

2 p	
-----	--

7. a) Chris Stringer ei in dils scienziai ch'ei dil meini ch'ils carstgauns stoppien esser stai omnivors gia naven dalla bial'entschatta. Quei ves'ins tenor el vid ina caratteristica communabla dil carstgaun tumpriv e dil carstgaun modern. Tgeinina? (1 p)

- b) Tgei exempels concrets dat el en quei connex el text? (1 p)

---

2 p	
-----	--

8. a) Tenor Friedmann Schrenk magliavan ils emprems carstgauns bein carn, mo bia pli pauca che quei che Ben-Dor e Barkai creian. Da tgei carn setracta ei en emprema lingia? (1 p)

- b) Tgeinin ei il facit da Chris Stringer en quei connex? (1 p)

---

2 p	
-----	--

--

9. Tgei manegia Schrenk cun dir ch'ils carstgauns erien sfarlatauners?

---

1 p	
-----	--

10. Constattan las suandontas pretensiuns tenor il text che ti has legiu?
Indichescha, sche las singulas pretensiuns cheusut ein gestas ni fallidas.

	gest	falliu
A) Pils simpatisants dalla dieta dil Temps da Crap tumpriv vivevan ils carstgauns da quei temps pli sanadeivel, perquei ch'els magliavan mo carn.	☐	☐
B) Omnivors maglian tut – auter che carn.	☐	☐
C) Miki Ben-Dor e Ran Barkai lavuran per l'Universitad da Tel Aviv.	☐	☐
D) «Il cumportament human semida spert, l'evoluziun ei denton plauna ed il tgierp seregorda era da sias pli veglias ragischs historicas», argumentescha Miki Ben-Dor.	☐	☐
E) Miki Ben-Dor e Ran Barkai han publicau lur lavur en ina gasetta dil di.	☐	☐
F) Tenor Ben-Dor e Barkai eran ils carstgauns tumprivs buca buns catschadurs.	☐	☐
G) Ils carstgauns seigien adina stai opportunists quei che pertuchi lur nutriment, di Chris Stringer.	☐	☐
H) L'aulta concentraziun d'acid el magun dils carstgauns ei per Ben-Dor e Barkai in mussament ch'ils carstgauns tumprivs han consumau biars products d'animals.	☐	☐
I) Quella aulta concentraziun d'acid protegi aunc oz il magun da virus nuscheivels.	☐	☐
J) Tenor Friedmann Schrenk era il homo erectus tumpriv segiramein aunc buc in carnivor fetg specialisau.	☐	☐

10 p	
------	--

Capientscha dil text: 25 p	
-----------------------------------	--

--

2. Vocabulari

Ei suonda entginas damondas da vocabulari.

2.1. Sinonims

*Indichescha mintgamai **in sinonim (mo in plaid!)** pils suandonts plaids ord il text, aschia ch'il text resta corrects! (Exempel: marcau = fiera, magher = satel)*

1. (lingia 9) vast _____
2. (lingia 10) igl antenat _____
3. (lingia 23) la retscherca _____
4. (lingia 52) adattau _____
5. (lingia 53) la habilitad _____

5 p	
-----	--

2.2. Antonims

*Numna mintgamai **in antonim (mo in plaid!)** pils plaids indicai! (Exempel: grond ≠ pign, marcau ≠ vitg; **buca lubiu: grond ≠ buca grond**)*

1. (lingia 2) il simpatisant _____
2. (lingia 2) tumpriv _____
3. (lingia 33) agressiv _____
4. (lingia 48) cumpetent _____
5. (lingia 51) specialisau _____

5 p	
-----	--

--

2.3. Explicaziun da plaid

Explichescha cun **construcziuns entiras e correctas** las suandontas expressiuns che cumparan el text. Per l'explicaziun astgas ti buca duvrrar il plaid sez!

1.	(lingia 2)	il Temps da Crap	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
2.	(lingia 16)	domesticar	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
3.	(lingia 24)	l'evoluziun	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
4.	(lingia 56)	dubitar	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

8 p	
-----	--

--

2.4. Locuziuns / Modas da dir

Cumpletescha las suandontas **locuziuns** cun eleger in dils animals ord la gliesta sutvart. **Mintga plaid** dalla gliesta astga vegnir duvraus **mo ina gada**. Buca tut ils plaids vegnan duvrai! (Exempel: sevilair sco in/a ... rustg)

Gliesta da plaids:

pèsch, nuorsa, anda, vacca, caura, miur, uors, uolp, musteila, tschuetta, bov

1. Sperts sco in/a ... _____
2. Haver fom sco in/a ... _____
3. Beiber sco in/a ... _____
4. Esser maghers sco in/a ... _____
5. Esser mals sco in/a ... _____
6. Esser sauns sco in/a ... _____
7. Haver ina forza sco in/a ... _____

7 p	
-----	--

 Vocabulari: 25 p	
---	--

--

3. Producziun da text

Senutrir a moda sanadeivla

Scriva in text davart quei tema ed argumentescha, tgei ch'ei per tei in nutriment sanadeivel. Reflectescha supplementarmein, con fetg che ti risguardas quella moda da senutrir.

- *Scriva in text cun silmeins **200 plaid**s en construcziuns entiras e bein formuladas! Per mintga 15 plaid che mauncan vegn deduciu in punct.*
- *Mira da duvrar in scazi da plaid variont e da buca repeter patratgs fetg semeglionts!*
- *Structurescha bein il text!*
- *Metta in **agen tetel** che va bein a prau cul text!*

Sin pagina 11 anflas ti plaz per in sboz da tiu text.

--

Cons plaids has ti duvrau? Indichescha cheu il diember.	_____ plaids
--	--------------

cuntegn (max. 10 p)	
stil (max. 5 p)	
grammatica (max. 5 p)	
ortografia (max. 5 p)	
TOTAL: 25 p	

 Producziun da text: 25 p	
---	--

--

Sboz per la producziun da text (part 3)

Sin quella pagina has ti plaz per tias ideas, per la planisaziun e per il sboz da tia producziun da text.

Quellas notizias vegnan **buca** valetadas.

4. Grammatica

4.1. Verbs

*Fuorma in verb (mo in plaid!) che remplazza l'expressiun en parentesa.
Conjughescha, nua ch'igl ei necessari, il verb correctamein el present.*

Exempel:

Luvrar creativ _____ (far cuntent) mia sora.

Luvrar creativ **cuntenta** (far cuntent) mia sora.

1. Sontgaclau sa _____ (far tema a) ils affons.
2. Els han stuiu _____ (far durmir) igl animal.
3. Questa historia _____ (far vegnir en gretta) il bab.
4. Il te stos ti _____ (far freid) in tec cun suflar.
5. Per saver durmir bein eisi impurtont da _____ (far stgir) la combra.
6. Temperaturas aultas _____ (far staunchel) persunas pli veglias.
7. Talas experientschas _____ (far reh) la veta.

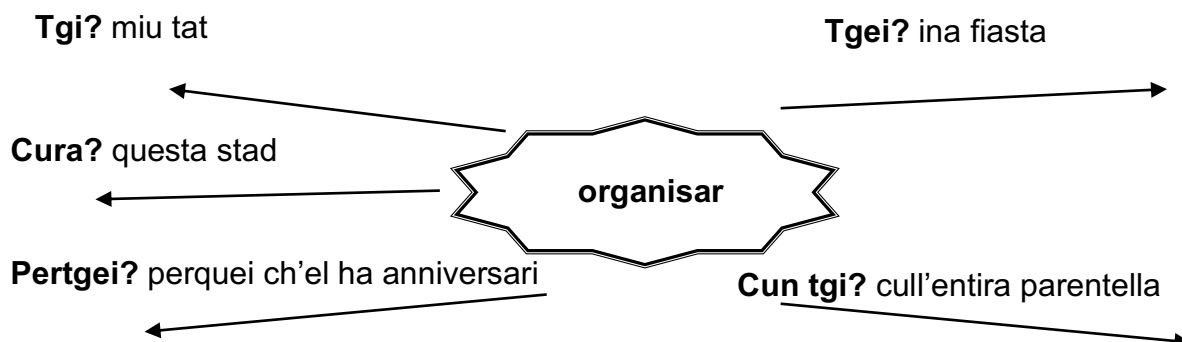
7 p	
-----	--

--

4.2. Il sault entuorn il verb

- a) *Inventa mintgamai ina risposta per las damondas che stattan en connex cul verb el center. Scriva las respostas sillas lingias suenter ils plaids da damonda! (4 p)*
- b) *Scriva suenter ina construcziun cun tut ils elements. La fuorma dalla construcziun (sintaxa) sto haver la fuorma normala/usitada. (2 p)*

Exempel:

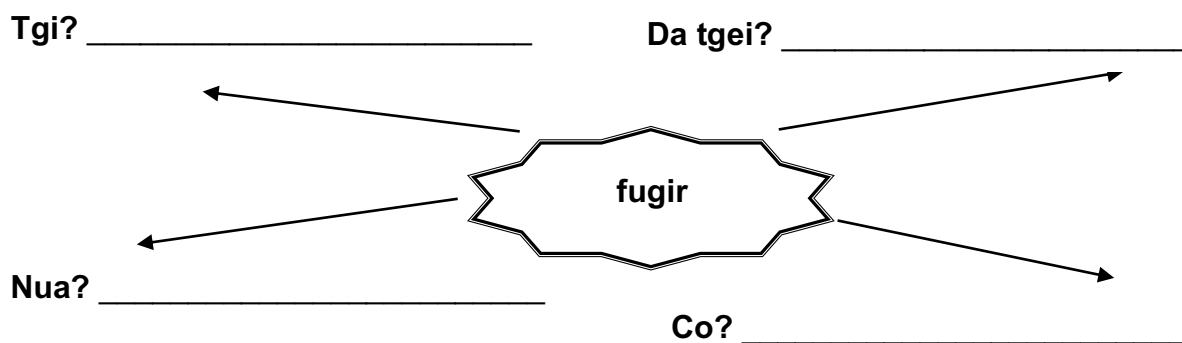

Construcziun correcta:

Pusseivladad 1: Questa stad organisescha miu tat ina fiasta cull'entira parentella, perquei ch'el ha anniversari.

Pusseivladad 2: Miu tat organisescha questa stad ina fiasta cull'entira parantella, perquei ch'el ha anniversari.

1. pensum

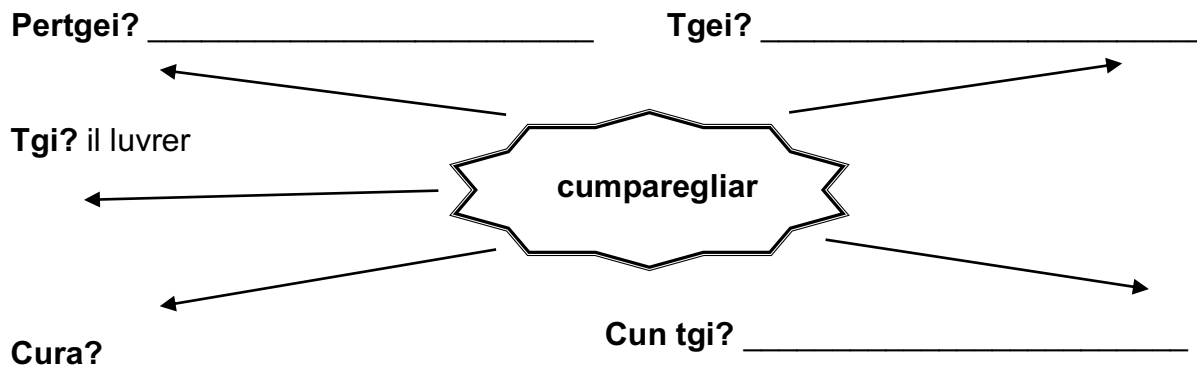
Construcziun correcta: _____

_____

_____

2. pensum

Construcziun correcta: _____

_____

_____

6 p	
-----	--

4.3. Preposiziuns

Cumpletescha las largias cullas preposiziuns **enteifer, ordeifer, durant, pervia da, malgrad, tenor e grazia a** ed aschunta igl artechel, sche quei ei necessari. Ti sas duvrar la medema preposiziun pliras gadas.

Exempel:

_____ scolaziun ha Daniel empriu biaras novas teorias.

Grazia alla scolaziun ha Daniel empriu biaras novas teorias.

1. _____ davos 10 onns ei la digitalisaziun vegnida pli ferma.
2. _____ urezi eisi buca stau pusseivel da partir ad uras.
3. _____ malsogna eis el vegnius en scola ed ha dumignau igl examen.
4. «Displascheivlamein contonscheis Vus nus _____ temps d'avertura.
Nus essan damaun naven dallas 9.00 puspei cheu per Vus.»
5. _____ agid grondius da mes amitgs hai jeu saviu renovar la casa bia pli spert.

--

6. La decisiun vegn prida _____ proxims dis.
7. _____ disoccupaziun han biars giuvenils neginas perspectivas.
8. _____ sia opiniun valan quels arguments buca.
9. _____ difficultads all'entschatta ha la lescha encunter la dependenza da giugar saviu vegnir realisada.
10. _____ buna preparaziun ei la presentaziun stada in success cumplein.
11. Termis tier il dentist survegnan ins buc a moda spontana, mo _____ cunvegnientscha.
12. Tgi che sevestgescha buca _____ norma, sto quintar cun egliadas marvegliusas.

6 p	
-----	--

4.4. Conjunctiv

Mida el discuors indirect ed il cuntrari. Fai atenziun alla fuorma dil verb, als pronoms ed als segns d'interpunziun.

Exempel:

Il manischnz sedamonda: «Pertgei vargas ti cuccalori en quei liug prigulus?»

Il manischnz sedamonda, **pertgei ch'el** (cuccalori) **varghi en quei liug prigulus.**

a) Il bab damonda il scolast: «Damogna mia feglia gl'examen d'admissiun?»

---

b) Marco annunzia: «Sabrina sa buca vegnir oz.»

--

c) «Cura entschevein nus cul cuors?», vul Rina saver.

---

d) La cussegliadra s'informescha, sch'ella hagi liber mardis.

---

e) Ella ei sedumandada, co quella incumbensa seigi vegnida realisada.

---

f) «Miu um selamenta puspei dad haver mal il cor», raquenta la tatta alla feglia.

---

6 p	
-----	--

 Grammatica: 25 p	
---	--

--